

Izhaja

vsak četrtek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.
Osebni pogovor od 11. do 12. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure
popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankovani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasilo koroških Slovencev

Velja

za Avstro-Ogrsko . . . K 4—
» Nemčijo . . . » 5—
» ostalo inozemstvo . » 6—
za celo leto.

Naročnina naj se plačuje vnaprej.
Posamezna številka velja 10 h.

Za oglasila se plačuje po 10 h, med besedilom po 20 h za 1 cm² vsakokrat; minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 15 h, za parte po 20 h za 1 cm². Za male oglase se plačuje po 4 h, debelo tiskano 6 h za besedo vsakokrat; minimum 40 h. Za izvestilo pri upravništvu 40 h posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov:
Upravništvo lista »Mir« v Celovcu,
Vetrinjsko obmestje št. 26.
Poštnohranilnični račun št. 96.232.

Leto XXXV.

Celovec, 3. novembra 1916.

Št. 44.

Dr. pl. Koerber — ministrski predsednik.

Uradna »Wiener Ztg.« je objavila cesarjeva lastnoročna pisma z dne 20. oktobra, s katerimi imenuje cesar dr. pl. Koerberja za avstrijskega ministrskega predsednika, izroča začasno vodstvo skupnega finančnega ministrstva baronu Burianu ter naznanja notranjemu ministru princu Hohenlohe-Schillingsfürstu, da vzame prošnjo avstrijskih ministrov za odpust na znanje in jim naroča, da zaenkrat vodijo svoje posle naprej.

Dogodki, ki so spremljali imenovanje dr. pl. Koerberja za ministrskega predsednika, so velepomembni in naznanjajo izpremembo sistema. Skoro vsi nemški listi, načelu jim »N. Fr. Presse«, z zadovoljstvom pozdravljajo imenovanje dr. pl. Koerberja ministrskim predsednikom in ostro obsojajo vladni sistem rajnega grofa Stürgkha, češ da se je preživel in je bil nevzdržljiv, poln napak. Gotovo je stvar okusa, če se na tak način zadirajo v vladni sistem grofa Stürgkha po njegovi smrti listi, ki bi bili smeli in bi bili mogli povedati to že prej, ko je grof Stürgkh še živel, pa niso. Sicer je pa istina, da je v Avstriji pač ni resne politične stranke, ki bi mogla biti z dosedanjim vladnim sistemom zadovoljna. Največ povoda za to nezadovoljnost pa imamo Slovenci.

Dejstvo, da so imeli avstrijski ministri pod predsedstvom notranjega ministra princa Hohenlohe dne 27. oktobra popoldne posvetovanje in so sklenili skupen odstop, pomeni, da se bo sistem res izpremenil. Za izpremembo sistema je potrebno tudi, da pridejo k vladni mizi drugi možje z drugimi nazori.

O Koerberjevem programu je poročal iz Koerberjeve okolice poročevalec lista »Reichenberger Ztg.« še pred Koerberjevim imenovanjem: Povdariti je treba, da bi bilo prvo Koerberjevo delo preobrazba (prenovitev) avstrijskega urada za prehrano in sicer tako, da bi bila sestavljena komisija za živila iz praktičnih mož in bi bilo uradništvo v njej le vtoliko zastopano, vkolikor bi bilo to za vodstvo poslov potrebno. Nadaljna zahteva Koerberjeva je bila, da si sme prosto izvoliti sodelavce, ne samo ministrov, ampak tudi sekijske načelnike. Torej se more računati z obširno izpremembo v ministrstvih.

Bivši ministrski predsednik baron pl. Beck bo najbrž imenovan za skupnega finančnega ministra. Za finančno ministrstvo pride po nekem novem poročilu v poštev bivši trgovinski minister dr. pl. Baerenreither. Za sedanjega finančnega ministra Letha je preskrbljeno za prostor v avstro-ogrski banki. Tam v kratkem poteče petletna doba sedanjega upravitelja Popovića, katerega naslednik bo dr. pl. Leth.

Oba, tako dr. pl. Koerber kakor tudi baron pl. Beck sta za sklicanje državnega zbora: Dr. pl. Koerber zato, da si ustvari protiutež nasproti Ogrski, pa tudi da v kratki osemdnevni seji pripravi tla za poznejšo daljše zasedanje, in tretjič, da dobi pregled, katere parlamentarne stranke se morejo prištevati k mrtvim in katere k živim.

Da ne bo Koerberjevega ministrstva smatrati samo za prehodno ministrstvo, ki naj ubere in uglaadi pot drugemu, je tu dejstvo, da je Koerber pred imenovanjem konferiral z ogrskim ministrskim predsednikom grofom Tiszo že na Dunaju in se je nato peljal na posvet še v Budimpešto, kjer se je vršil ministrski svet. Dr. pl. Koerberja čaka predvsem dvojna naloga, ki jo more rešiti v sporazumu z Ogrsko, boljše oskrba z živili in nagodba, ki poteče prihodnje leto. Za to nalogo smatrajo dr. pl. Koerberja za pravega moža, ki je že 1902 na Silvestrov večer dosegel pogodbo z Ogrsko.

Ministrskega predsednika čaka zelo težka naloga. Njegova priprava za ministrsko predsedstvo nas potrjuje v upanju, da bo razmere zboljšal in bo kos svoji veliki nalogi. Če bo znal zadovoljiti vse narode, ki brez izjeme hudo krvavé, četudi ne vsi enako hudo, bo storil največjo dobroto državi in ga bomo imenovali očeta očetnjave. Če se pa izprememba vladnega sistema ne bo izvršila v tem smislu, bo pa neednost v državi po vojski, kakor je bila pred vojsko in bo tem huje bruhanila na dan. Sistem sile se nikdar in nikoli ni obnesel, ampak povsod rodil ravno nasprotno, kar je mislil doseči.

Upajmo torej, da bo dr. pl. Koerber pravi mož zato; upajmo, a prepričani o tem nismo, dokler ne bomo videli dejstev. Le po dejstvih si bodo narodi monarhije napravili sodbo o dr. Koerberjevem ministrstvu.

Koerberjev kabinet.

Dunaj, 30. oktobra. Dunajska »Sonn- und Montagszeitung« je objavila sledečo ministrsko listo:

Predsedstvo: Koerber,
notranje: Bleyleben,
domobranba: Georgi,
nauk: Hussarek,
pravosodje: Klein,
javna dela: Trnka,
trgovina: Stibral,
finance: Marek,
železnice: feldcajgmojster Schleyer,
poljedelstvo: Gorski,
gališki minister-rojak: Bobrinski.

Glasovi o posebnem miru z Rusijo.

»Pester Lloyd« poroča z Dunaja: Nekaj časa sem kroži v inozemskih časopisih vest, ki je našla tudi pot v švicarske liste, da namerava ruska vlada skleniti poseben mir. Od začetka vojske smo navajeni, vsaj enkrat na mesec čitati v inozemskih listih poročilo, da skuša Avstro-Ogrska doseči poseben mir in nas veseli, da se taka govorica sliši tudi o tisti zavezni državi, ki nosi glavno krivdo na evropski vojski.

Poročilo o posebnem miru, kar se nas tiče, nikdar ni bilo resnično. Rusija je danes že od Angleške preveč odvisna, da bi ji bilo, tudi če bi hotela, nemogoče izmotati se iz zanke.

O kaki dejanski podlagi za take vesti ni prav ničesar znanega. Hladnokrvno bomo počakali, da bodo naši sovražniki spoznali, da je njih trud zaman.

Grška.

»Daily Telegraph« poroča iz Aten: Položaj se da naslikati takole: Francoski poslanik je za-trdil kralju v avdienci, da del dežele, ki se je ločil, nima namena, korakati proti glavnemu mestu. Na to zagotovilo se je kralj nehal upirati zahtevam francoskega admirala. Prišlo je do sprave.

Podlistek.

Dve novi pesmi Boris Mirana.

Priobčil F. S. Š.

Svèt narodom.

Tekmujte, tekmuje med sabo, narodi,
Pokážite z delom, kaj kateri velja;
Prvenstvo med vami pa tistemu bódi,
Ki najmanj nesrečnih v deželi ima.

Kralj je obljubil, da bo vse zahteve izvršil, ki morejo pomagati v to, da bodo vsi dvomi četerosporazuma izginili. Zato pa se naj v bodoče kralju ne nagaja in naj ga puste mirno vladati v delu dežele, ki mu je ostal zvest. Čisto na prosto mu bo dano, nadaljevati svojo nevtralnopolitiko, ki se je bolj drži kot prej kdaj. Ločeni del dežele pa smatrajo zavezanci kot zaveznika, ki ima pravico, biti deležen koristi nevtralitete, ki jo je bila atenska vlada ponovno obljubila četerosporazumu.

Drugo poročilo iz Lugana potrjuje, da se je kralj uklonil zahtevam francoskega poveljnika, ter pravi: Italijanski listi poročajo, kralj Konstantin je v smislu pogovorov s poslaniki četerozveze sklenil, da prestavi del grških čet iz Tesalije in Epira v Peloponez in izda na ljudstvo oklic z izjavo: Prestavitelj čet je njegov prstovoljni sklep, da dokaže četerosporazumu svoje odkrito prijateljske namene.

Atenski poročevalec „Ruskega Slova“ je brzojavil, da se je ves grški kor letalcev, kakih 50 mož, podal v Solun.

Drugo poročilo pravi, da atensko prebivalstvo demonstrira pred palačami poslaništev, zlasti pred italijanskim poslaništvom, samo pred ruskim poslaništvom je množica priredila ovacije. Rusija je namreč dala razumeti, da ne odobrava nasilja zoper grškega kralja.

Kako je z vojsko.

Sovražniki se bojijo za Romunijo. — Francozi zavzeli nazaj Douaumont.

Mackensenova armada v Dobrudži še vedno med neprestanimi boji potiska nazaj Romune in Ruse. Najbrž se bodo umaknili čez Donavo, ker ni misliti, da bi mogli v kratkem času dobiti pomoč. Umikanje čez Donavo ne bo lahka reč.

Na sedmograški fronti pa pritiska na Romunijo Falkenhaynova armada, ki prodira v smeri proti mestoma Ploesti, južno od Braševa, in Pitesti, v smeri južnovzhodno od Šibinja. Tu se Romuni krčevito vstavljajo v bran. Kljub temu so na obeh krajih, južno od Predeala in severno od Campolunga pridobile avstro-ogrske in nemške čete na ozemlju. Boji so se začeli pa tudi na zapadni meji. Zapadno od Oršove so naše čete v nenadnem napadu zavzele višine, ki obvladajo Oršovo. Od treh strani so torej Romuni ogroženi. Prebivalstvo zapuščeno Bukarešto. Četerozveza ima strah za Romunijo in obljublja Romuniji pomoč. Toda izkušnja uči, da se v vojski v naglici ne da dosti napraviti. Romunija ima za obrambo nesrečno lego in premalo železnice za hitro premikanje čet.

Francoski vojaški kritik Hervé zahteva, da morajo Rusi poslati Romunom najmanj 500.000 mož na pomoč, če treba celó na račun njihove ofenzive v Galiciji in Voliniji, in izraža strah: Dejstvo, da bodo Nemci ugrabili v Romuniji ogromne množine žita, bo podaljšalo vojsko zopet za eno leto, ako bodo Nemci hoteli. Zato se mora pomagati Romuniji za vsako ceno, sicer bodo posledice Mackensenovih zmag nedogledne.

Tudi angleški vojni minister Lloyd George je v zbornici poslancev izjavil: Mi in naši zavezniki postopamo složno. Storilo se bo vse, kar mogoče, da pomagamo Romuniji. Razumljivo je, da se o podrobnostih ne more ničesar natančnega poročati. Najbolj je četerosporazum prestrašilo to, da je Mackensen zavzel v Dobrudži trdnjavo Črnovodo. Veliki most čez Donavo pri Črnivodi so Romuni razstrelili.

Na Romunskem je francoski general Berthelot z 20 štabnimi oficirji, in Angleži so poslali tja generala Frencha. Berthelot je predlagal baje, da opustijo Romuni vso Romunijo zapadno od Sereta. To bi bilo v strateškem oziru gotovo dobro, toda to se pravi nad Romunijo obupati. Dve tretjini Romunije bi pustili v naših rokah. Romunija bi bila na poti za Srbijo. Proti temu se bodo kajpada Romuni upirali.

Francozi so začeli ofenzivo tudi pri Verdunu, da bi popravili na ugledu četerosporazuma, kar ga je izgubil zavoljo porazov v Romuniji. Francozi so napadli z veliko silo in artiljerijsko premočjo utrdbo Douaumont (izgovori: Djomó), ki je prej niso mogli Nemcem iztrgati. Če se jim je bil posrečil napad, so jih Nemci s protinapadom zapodili zopet ven. O zavzetju te utrdbe po Francozih pravi nemško poročilo z dne 26. okt.:

Francoski napad severovzhodno od Verduna je vdrl, od meglenega vremena podpiran, preko razstreljenih jarkov do utrdbe in vasi Douaumont. Gorečo utrdbo je posadka zapustila; ni se posrečilo več, zavzeti zopet utrdbo pred sovražnikom. Naše čete so šle povečini še le na izrecno povelje in z nevoljo v tik severno ležeče pripravljene postojanke. V teh so bili drugi dan vsi nadaljni francoski napadi odbiti, posebno hudi tudi zoper utrdbo Vaux (izgovori: Vó).

Francosko uradno poročilo z dne 25. oktobra popoldne pravi: Severno od Verduna so izvršili Nemci dva protinapada na krilu nove francoske fronte. En napad pozno zvečer na kamnolome pri Haudromontu smo zavrnili, drugi napad danes ob 5. zjutraj na baterijo v Damloupu se je tudi posrečil. Vso od Francozov zavzeto pokrajino držimo popolnoma. Očiščanje forta Douaumont je bilo tekom noči končano. Poveljnika forta smo ujeli.

Poročilo z dne 25. oktobra zvečer pravi: Severno od Verduna je izvršil sovražnik tri protinapade zopred na pokrajino Haudromont in Douaumont. Noben napad se ni posrečil. Svojo fronto smo popolnoma obdržali. Vzhodno od gozda Fumin in severno od Chenoisa smo čez dan še napredovali. Število dosedaj naštetih neranjenih ujetnikov presega 4500. Z ostale fronte ni poročati o nobenem važnem dogodku.

Tudi ob Sommi so se vršili boji. Severno od Somme napadajo Angleži na črti Guerdecourt in Les Boenfs. Že artiljerija je napade pehote zadržala, kjer pa so se napadi razvili, so bili Angleži odbiti. Pri tem so Nemci dva angleška oklopna avtomobila-velikana razbili. Pozneje ste udrili dve angleški stotniji vzhodno od Les Boenfs v nemške sprednje jarke.

Poročali smo že, da so Francozi zavzeli Saily. O tem je poročal Wolffov urad:

Kakor Combles in Thiepval, bosta tudi ime vasi Saily in slava braniteljev živele v zgodovini bitke ob Sommi. Saily leži ob cesti Peronne — Bapaume in je bil že več kakor teden dni središče ljutih napadov, ko je bil že tedne pod najhujšim ognjem. Tri dni je noč in dan za Saily razsajal pekel. Četrty dan so branitelji odbili zopredoma šest napadov, izvršenih s množicami. Peti dan se je sedem izredno silnih napadov posrečilo. Dva dni so bile vaše razvaline pod točo granat najtežjega kalibra; noč in dan so bili vsi dohodi in zveze sistematično pod dušljivimi plini in zapornim ognjem. Pa niti pekel iz železa in ognja ni mogel vzeti posadki poguma in neustrašenosti. Med razvalinami podrtih hiš, gorečih tramov in nasipov so se branile vrste 76 tih, vedno bolj redke, brez kritja v toči železa, pušk, strojnih pušk z neprimerno hladnokrvnostjo. Šele pet dni navrh se je posrečilo sovražniku, vdreti v del razvalin. Vsak kos zida, vsak kup sipe je moral ob najkrevnejših izgubah odkupiti. Kupi njegovih mrličev so pokrivali bojišče. Šele 12. dan so bili hrabri branitelji, od živih in streliva skorodane popolnoma odrezani, prisiljeni, zapustiti zadnje ostanke vasi Saily.

Deveta italijanska ofenziva se še ni razvila. Artiljerijski ogenj in ogenj min postaja vedno hujši in se razteza. Poročilo z dne 28. m. m. pravi, da je sovražna pehota začela prodirati ob cesti pri Opatjem selu, pa je bila od naše artiljerije prisiljena, umakniti se nazaj.

Poročilo z dne 29. m. m. pravi, da je sovražna pehota vzhodno od Gorice in na Krasu tipala naprej proti našim postojankam.

Pravi boji se torej še niso vneli, ampak se vršijo šele priprave. Bog varuj naše može in fantel!

Rusko bojišče. Po gorah je sneg. Kljub temu je armada nadvojvode Karola v južnem koncu Bukovine, kjer mejijo Romunija in Ogrska na Bukovino, v ofenzivi. Tukaj je naše vodstvo postavilo svoje sile, da krije levi, severni del armade, ki prodira na romunska tla. Naši so potisnili Ruse čez potok Neagra. Pri Saradornei so vzeli Rusom višinsko postojanko in nekoliko dalje proti severu, vzhodno od Dorne Vatre so vdrl štiri metre na široko v ruske postojanke. Sovražnik je pustil v naših rokah 8 oficirjev, 514 mož in dve strojni puški. Njegovi poizkusi, iztrgati nam zopet višine, so bili brezuspešni.

Rusi so napadli zapadno od Lucka pri Zaturčih, pa so bili ob velikih izgubah odbiti. Nato so skoro vso bojno črto ob Stohodu začeli obstreljevati. Zapadno od Lucka je obstreljevanje doseglo vrhunec. Vzhodno od Šelvova so nato napadli. Napad se je v zapornem ognju izjalovil.

Boji v Macedoniji. Večji boji se nadaljujejo le ob Črni, kjer napadajo Srbi. Ob kolenu reke Črne so jih zavrnile nemške čete. Bolgari delajo protinapade. Vzhodno od Vardarja artiljerija živahno strelja. Ob Strumi poizvedovalni oddelki marljivo delujejo, artiljerija pa je slabejša.

Raznoterosti iz vojne.

Brusilov o koncu vojne.

Kodanj, 27. oktobra. „Ruskoje Slovo“ poroča, da je general Brusilov v pogovoru s poročevalcem pariškega „Tempsa“ izjavil, da je prepričan, da bo konec vojske v avgustu 1917.

Spor med Norveško in Nemčijo.

Zavoljo podmorskih čolnov je nastal med Norveško in Nemčijo spor. Iz Kristijanije se po-

roča, da krožijo vesti o nemškem ultimatu. „Aften-posten“ zavrača to vest kot neresnično, češ da bo norveška vlada na nemško noto šele odgovorila.

Abesinija napovedala vojsko Angleški?

Lugano. Po poročilih italijanskih listov je oče odstavljenega abesinskega kralja, Ras Mihael, napovedal Angleški vojsko.

Neresnična vest iz Steyra.

Dunaj, 27. okt. (Kor. ur.) Iz vojnega poročevalskega stana se poroča: Čurški socialistični list „Volksrecht“ prinaša pod naslovom „700 delavcev ustreljenih“ izmišljeno poročilo, da v avstrijski tovarni za orožje v Steyru štrajka 24.000 delavcev. Češke čete da bi bile streljale. Ti podatki da so stali v notranjosti kuverta, ki da ga je sprejel neki sodrug v Winterthurju iz Avstrije.

Nemški general na dunajskem dvoru.

Dunaj. Iz vojnega poročevalskega stana se poroča, da je nemški cesar pridelil kraljevega pruskega generalmajorja pl. Cramona osebi cesarja Franca Jožefa.

Ruska pomoč Romuniji?

Petrograd. Na petrogradskih kolodvorih so nabita naznanila, da je ves osebni in blagovni promet iz Rusije v Romunijo za nedoločen čas vstavljen.

Sovražnik v Dobrudži na begu.

Sofija, 30. okt. Poraženi sovražnik v Dobrudži beži tako naglo, da ni mogoče povedati, na kateri črti so sedaj Romuni in Rusi. Gotovo je, da je bežeči sovražnik že prekoratil črto Ostrovo—Rosti Čukorovo—Slava Čerkeska—Slava Ruska—Babadag. V dva dela razdeljene sovražne čete iščejo varstva v Brajli in vzhodno od Izačeje do Tulčeje. Romuni tiščijo bolj proti Donavi, Rusi pa skušajo doseči morje. Vsa znamenja kažejo, da je sovražnik popolnoma opustil načrt, se še naprej boriti. Kakih 30 milijonov litrov petroleja in 27 milijonov litrov bencina je prišlo v roke zmagovalcev.

Letalec Boelke ponesrečil.

Berolin, 30. okt. Stotnik Boelke je tekom zračnega boja dne 28. oktobra trčil skupaj z drugim letalom in se nato, ko je za našimi črtami pristal na zemljo, smrtno ponesrečil. Dne 27. oktobra je stotnik Boelke sestrelil 40. sovražno letalo.

Vojska med Japonci in Kitajci?

O Japonski pišejo, da je resno odločena, v najkrajšem času začeti vojsko s Kitajsko. V Mandžuriji Japonska mobilizira z izgovorom, da pripravljajo zimske manevre. Japonska vlada je v Petrogradu opozorila, da v teh okoliščinah ne more pošiljati več Rusiji vojnega materiala, ker ga potrebuje sama. Japonske paroplovne družbe so dobile obvestilo, da naj ne sprejemajo nadaljnjih zasebnih naročil, ker bo najbrž vse japonsko trgovsko brodovje rekvirirano v vojne namene.

Proi kamen za višarsko cerkev.

Prva svota za novo zgradbo porušene cerkve na Sv. Višarjah je bila poslana preč. kn. šk. ordinarijatu v Celovcu po vč. g. dr. Jančiču, župniku v Št. Petru v Savinjski dolini, v znesku 2000 K. Krvava vojska še ni končana, in nihče si še ni upal začeti zbirati za novo zgradbo svetovišarskega Marijinega svetišča, pa je že došla v ta namen lepa svota iz Spodnjega Štajerskega, kjer je božja pot na Sv. Višarje tako priljubljena. Prvi kamen, položen od pobožne slovenske duše na Štajerskem, je porok, da bo naš narod po vojski sezidal Mariji, naši zaščitnici, lepše in mogočnejše svetišče, kakor je bilo prejšnje, porušeno od italijanskih granat.

Politični pregled.

Izjava dr. Korošca glede parlamenta.

Pri posvetovanju zastopnikov državnoborskih klubov dne 23. m. m. na Dunaju je oddal g. poslanec dr. Korošec v imenu Hrvatsko-slovenskega kluba to-le izjavo:

Smatramo za neodložljivo dolžnost, da se skliče državni zbor in začne delovati. Delegacije se naj od državnega zbora nanovo volijo. Nujno torej zahtevamo, da se skliče državni zbor.

Pri našem delovanju v državnem zboru nas bosta vodili dve načeli: Prvič da država vsled delovanja ne bo škode trpela na svojem ugledu na zunaj in na svoji notranji moči. Vse bomo storili, da sovražnikom ne bomo dali poguma za nadaljevanje vojske, ampak da se, kolikor je v naši moči, približamo tako vroče zaželenemu miru. Naše drugo načelo bo, da s svojim parlamentarnim delom po možnosti olajšamo svojim narodom tako težke čase.

O koncentraciji slovenskih strank.

Tudi „Narodni Listy“ v Pragi so se oglasili k vprašanju o koncentraciji slovenskih političnih strank. Nas zanima samo mesto, v katerem označujejo N. L. „koncentracijski načrt dr. Šusteršiča“ sledeče: „Koncentracija naj se izvede najprej na Kranjskem. V kranjskem deželni zboru se združijo poslanci ljudske in napredne stranke v en klub. Za volitev se sestavi en volilni odbor, ki s skupnim proglasom imenuje kandidate po današnjem stanju. Kaj pomenja to, ni težko uganiti. Koncentracija na Kranjskem, ki šteje 95% Slovencev, se odtega namenu, kateremu bi morala služiti. Za Štajersko, Koroško, Primorsko gre v prvi vrsti, kjer se narod bori za svoj obstanek, nikakor pa ne za strankarski šport na Kranjskem. Koncentracija mora biti vse-splošna, drugače je brezpomembna, celo škodljiva. Može, kateri skrbe za blaginjo naroda, nočejo, da bi misel o koncentraciji postala osebna igrača. Z nje udeležitvijo se mora zagotoviti bodočnost naroda in domovine, toda niti senca njene svetle zastave ne sme pasti na zavarovalnico osebnih in klikarskih koristi.“ Podpišemo!

Debata o varnostnih zaporih na Nemškem.

V nemškem državnem zboru se je 28. m. m. vršila silno ostra debata o zlorabi varnostnih aretacij za časa vojske. Varnostne aretacije se izvršujejo, da se zabranijo prestopki. Govorili so razni govorniki, najostreje socialna demokrata Dittmann in Scheidemann ter zbornični podpredsednik nacionalce dr. Paasche. Državni tajnik dr. Helfferich je obžaloval slučaje zlorabe. S svojo izjavo levice ni zadovoljil. Polkovnik pl. Wrisberg je povdarjal, da so že izšli tozadevni odloki, ki so pomagali. Kar je slabega, bo armadna uprava odstranila. Tozadevni zakonski načrt je bil odkazan posebni komisiji, sestojeci iz 21 članov.

Dnevne vesti.

Cerkvena vest. Cesar je imenoval brnskega škofa, tajnega svetnika dr. Pavla grofa Huyna za kneza in nadškofa praškega in prošta ter župnika v Tropavi, duhovnika nemškega viteškega reda Norberta Kleina za škofa v Brnu.

Odlikovan je predsednik „Katol. tiskovnega društva“ v Ljubljani gosp. prelat Andrej Kalan s častnim križem Fran Jožefovega reda z vojnim okrasom.

Mesta za okrajne sodnike in sodne predstojnike za okrajna sodišča Pliberk, Svinec, Koče in Winklern, nadalje eno mesto za okrajnega sodnika pri deželnem sodišču v Celovcu so razpisana do 24. novembra.

Odlikovanje. Zlato hrabrostno svetinjo je dobil poročnik 87. pešpolka Franc Malgaj. Imenovani si je zaslužil to visoko odlikovanje kot praporščak na Monte Zebio za podjetje, ki je vzbudilo v vojaških krogih občudovanje. Pri istem podjetju je dobil desetnik 87. pešpolka Ivan Maček tudi zlato hrabrostno svetinjo. Imenovana sta spodještajerska Slovenca.

Smrtna obsodba. Nagli sod je obsodil 30 let staro hišno posestnico Marijo Unterhohenwarter iz Celovca, Beljaška cesta št. 35, zavoljo zločina proti vojni moči države po paragrafu 317. v. k. z. na smrt z ustreljenjem, ker je dne 4. septembra t. l. sprejela v svojo hišo iz vojaškega konjskega hleva pobeglega ruskega vojnega ujetnika, ga obdržala pri sebi do svoje aretacije dne 23. sept., ne da bi ga naznanila, mu vrhutega preskrbela civilno obleko, v kateri bi naj pobegnil v nevtrarno inozemstvo. To obsodbo je pristojni poveljnik potrdil, kazni pa milostnim potom izpremenil v dveletno, hudo in poostreno ječo.

Samomor. V Celovcu se je ustrelil častniški sluga Ignac Fertin, doma iz Celovca, star 29 let. Prepeljali so ga v vojaško bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl.

V Zagrebu je umrl na črnih kozah spovednik usmiljene sestre, ki je bila obolela na kozah, dr. Valentin Čebušnik. Bil je šele v 42. letu svojega življenja. Bil je delaven hrvatski pisatelj, ki se je živo zanimal tudi za slovensko slovstvo. Pred leti je začel prevajati sveto pismo na hrvatski jezik.

Pogreb grofa Stürgkha. V sredo, dne 25. m. so pokopali grofa Stürgkha v Halbenrainu pri Radgoni. Z Dunaja so prišli vsi ministri, iz Gradca in od drugod se je pripeljalo veliko civilnih in vojaških zastopnikov. Ceremonije je opravil graški škof prevz. g. dr. Schuster. Truplo so položili v rodbinsko grobnico grofov Stürgkhov.

Padel je na goriškem bojišču črnovojniški infanterist Franc Veršic iz Celovca. Pokopan je na Gorjanskem. Za svojo ženo, rojeno Vorenc, se je bil dal za 1000 K zavarovati.

Akcija za prehrano in cenejšo oddajo potrebščin v Celovcu. Dne 24. oktobra 1916 je imel odbor za oddajo pocenjenih potrebščin zopet posvetovanje in je določil, kako se bo ta akcija izvedla. Ta dobrodelna akcija bo dvojna. Ustanovne se kuhinje za ceno hrano in oddajale se bodo potrebščin bolj po ceni. K prvi akciji spadajo kuhinje za srednje stanove, ljudska kuhinja in vozne kuhinje. Kuhinja za srednje stanove se uredi v Grömmmerjevi gostilni, kjer je za 500 oseb prostora in se bo mesne dni delilo južino za 1 K, ob brezmesnih dneh za 70 vinarjev in večerjo za 50 vinarjev; kuhinja za srednje stanove je vsakemu dostopna. Proti posebnim izkaznicam se more poslati po jed tudi pred časom za južino. Ljudsko kuhinjo nameravajo razširiti in ostane v sedanji obliki vsakemu dostopna. Tema se pridruži vozna kuhinja za take osebe, ki morajo vsled svojih razmer prav posebno varčevati, da se preživijo. Po dve vozni kuhinji boste v mestu pri meščanski bolnišnici (Bürger-spital) in v Št. Rupertu pri Fielertju in bodo opoldne za 12 vinarjev nudile pol litra juhe in sočivja. Zvečer bo samo po ena kuhinja z juho po 12 vinarjev za pol litra. Pravico do te hrane bodo imeli tisti, ki bodo dobili od ubožne komisije v Celovcu ali od okoliških občin potrdila, s katerimi bodo dobili karte. Te jedilne karte bodo imele tudi zaznamovano, kje povsod se bodo oddajale. Kuhinja za srednje stanove se začne dne 4. novembra in se bo de najbrž v najkrajšem času otvoril tudi obrat z voznimi kuhinjami. Bolj poceni se bodo prodajale potrebščine tistim, katerih dohodki za osebo ne presegajo 500 K in imajo svojo najvišjo mejo v znesku 4000 K. O načinu, kako se bo ta akcija izvedla, še ni storjenega sklepa, skušalo pa se bo v najširši meri ustreči revnim slojem.

Našim društvom. Tajništvo S. K. S. Z. v Ljubljani mora izpopolniti kataster vseh društev Slovensko krščansko socialne zveze, ki se za čas vojske ni bil vodil. Vsa društva zato prosimo, naj na naslov „Slovensko kršč. soc. zveza“ v Ljubljani nemudoma naznanijo svoje odbore in vodstva odsekov. Prosimo tudi, naj vsako društvo S. K. S. Z. v Ljubljani vselej poroča, kedaj bo priredilo svoj letni občni zbor in po občnem zboru naznani S. K. S. Z. v Ljubljani sestavo odbora in morebitne sklepe splošne važnosti. Tudi sklepi sej, ki so splošne važnosti, naj se javijo centrali.

Za srednješolce, poklicane v vojaško službo. Naučno ministrstvo poroča, da se morajo pripustiti v aktivno vojaško službo vpoklicani srednješolci, ki so že s 15. oktobrom 1916 in sicer brez spričeval iz predzadnjega razreda izstopili, v slučajni začasnega dopusta v šolskem letu 1916/17 v smislu min. odl. z dne 9. avg. 1916 takoj pripustiti k letni izkušnji za predzadnji razred po načinu izkušnje za privatiste. Če napravijo izkušnjo, se morajo v smislu min. odl. z dne 17. avg. 1916 sprejeti kot javni učenci ali privatisti v zadnji srednješolski razred. Taki srednješolci, ki bi sicer v juliju 1917 delali zrelostni izpit, se bodo po večtedenskem obisku zadnjega srednješolskega razreda na prošnjo ob koncu dovoljenega jim vojaškega dopusta, predno zopet gredo k vojakom, pripustili k predčasnemu zrelostnemu izpitu (maturi) z olajšavami za javne učence zadnjega srednješolskega razreda. Dovolilo se je tudi srednješolcem, ki so se med šolskim letom 1916/17 iz aktivne službe zavežno ali začasno povrnili in ki so bili za predzadnji razred dobili ugodno spričevalo ter bi bili lahko delali v normalnem času zrelostni izpit julija 1916, da se na prošnjo smejo pripustiti k zrelostnemu izpitu z olajšavami, dovoljenimi z odlokom z dne 8. oktobra 1916.

Državni in cerkveni post. Ker sta torek 31. oktobra in sobota 23. decembra 1916 v katoliški cerkvi postna dneva, se je na ta dva dni prodaja mesa in mesnih jedil ter kuhanje in zavzivanje mesa v privatnem gospodinjstvu prepovedalo, zato pa dovolilo na ponedeljek 30. oktobra 1916 in petek 22. decembra 1916.

Zavoljo dezertacije se išče infanterist Jožef Brajdič c. in kr. 17. pp., cigan, po poklicu kovač, r. l. 1898.

Ponesrečil se je pri vožnji v Postojni kurat č. g. Anton Gnidovec, brat ravnatelja škofovih zavodov v Št. Vidu pri Ljubljani. Pogreb se je vršil 26. m. m.

Izvežbanje učiteljev za rezervne častnike. Nastopni učitelji rojstvenih letnikov 1865—1882, ki doslej niso imeli pravice do izvežbanja za rezervne častnike, se odslej pripuste k temu izvežbanju. To so: a) učitelji, ki so služili kot nadomestni rezervisti; b) učitelji, ki so izstopili iz nadomestne rezerve v črno vojno; c) učitelji, katerim se je šele po osemtedenskem izvežbanju kot nadomestnim rezervistom priznala olajšava enoletnega prostovoljca. Izmed učiteljev, ki so na bojišču, se pripuste k izvežbanju le oni rojstnih letnikov 1865—1876, izmed učiteljev v zaledju pa vsi

rojstnih letnikov 1865—1882. O prošnjah za pripustitev k izvežbanju odloča: krdelni poveljnik proslcem na bojišču, nadomestno krdelo proslcem v zaledju, dopolnitveno okrajno poveljstvo v dvomljivih slučajih. Te oblasti dovoljujejo tudi nošo enoletnih znakov učiteljem, navedenim pod b. Učitelji konjeništvu, topništva in trena se premeste k pehoti.

Gospodarske novice.

Izkaznice za kavo se zahtevajo v Celovcu. Brez njih se ne dobi kave.

Mesne karte dobimo, ki bodo po poročilu dunajskih listov stopile v veljavo dne 5. novembra.

Za prevažanje jabolk je treba dovoljenja. Notranje ministrstvo je izdalo odredbo, ki določa, da je treba za prevažanje svežih jabolk iz ene dežele v drugo deželo oblastvenega dovoljenja dotične okrajne politične oblasti. Oblastvenega dovoljenja je treba tudi za prevažanje najmanjše množine svežih jabolk.

Zavoljo mlinov sta bila pri gosp. deželni predsedniku gospoda deželna poslanca Krampl in Walcher, kakor poroča „K. Tgbl.“ Izrazila sta g. predsedniku želje v zadevi odredbe glede mlinov, ki dela ponekod velike težave. G. deželni predsednik je izjavil, da so se z ozirom na krajevne razmere naredile tudi izjeme. Kjer je posestnik predaleč od okrajnega mlina ali so poti nevozni, naj se kmetje obrnejo na vodstvo vojnoprometnega zavoda, podružnica v Celovcu, da ta zavod pri pristojnem okrajnem glavarstvu predlaga, da se dotičnim posestnikom z ozirom na navedene vzroke dovoli uporaba žermelj. V žermeljah pa se sme mleti le lastno žito. Če bi pa hotel kdo na kakem večjem domačem mlinu mleti žito tudi sosedom, bi moral enakim potom za to prositi.

Mesne karte in drugo. Vodja avstrijskega urada za preživljanje se je izrazil proti poročevalcem dunajskih listov, da ni samo pesimizem, ampak je tudi optimizem nevaren in bo treba zelo varčevati. Najstrožje bodo postopali, da se bodo ljudje držali predpisov glede živil in se ne bodo strašili tudi ne pred nobeno kruto kaznijo, da bo mogoče zagurati preživljenje. Tudi na meso pridejo karte. Najtežje pa je oskrbovanje z mastjo. Ravno tu se kaže, da je ureditev mogoča le, če ima urad dotični pridelek popolnoma v svojih rokah.

Poročilo Gospodarske zadruge v Sinčivasi.

Naprošeni smo za objavo sledečega poročila: Za mesta se zdaj vrši oddaja krompirja. Ta oddaja se mora izvesti do 10. novembra. Zato je treba, da gospodarji krompir, ki je zapisan za oddajo, zanesljivo pripeljejo na dan, ki jim je določen, v Sinčovas k Gospodarski zadrugi. Zadruga bo seve postopala, kolikor ji je mogoče, obzirno, ali kot komisijonar je ona dolžna izvesti, kar ji naročuje oblast.

Medtem, kar — se zahteva in kar so napovedali gospodarji, da imajo oddati — je pa velika razlika in bržkone ravno to, kar so gospodarji napovedali, ne bo moglo obveljati. Zato želimo in pozivljamo gospodarje, naj prostovoljno pripeljejo do skrajne mere, kar jim je mogoče oddati. Vojaščina in mesta potrebujejo živeža, in kmet jih mora preskrbeti, če hočemo, da se vojska srečno konča. Nesrečen izid vojske bi bil tudi za kmeta poguba. Zato se mora tudi kmečko ljudstvo zavdati svojih dolžnosti in radevolje malo potrpeti in nekaj žrtvovati.

Opozarjamo ljudi, da bo treba letos krompir takoj prebrati, ker je silno veliko objedenega. Črvi so hudo poškodovali ta pridelek. Objedeni krompir bo v kleti gnil, zato ga je treba takoj porabiti za živino in svinje.

Sporočamo tudi, da je ravnokar došlo naročilo, naj komisijonarji nakupijo za vojaščino vso **repe**, kar se je dobi, po ceni 6 K za 100 kg. Žal je letos repe zelo malo, ali vojaščina jo potrebuje za svoje kuhinje in želebi bi bilo, da posestniki, ki so kaj repe dobili, pripeljejo kolikor mogoče in sicer tudi takoj. To je kmetov patriotska dolžnost; vsak kilogram hrane, ki ga dajete vojakom, je pomoč k zmagi. Obenem bi vse naše ljudi prosili, naj zadrugi — oziroma g. oskrbniku Novaku v Sinčivasi ne zamerijo, če strogo nastopa za red. Neka posestnica se je zadnjič izjavila, da „župnikom drugače velja.“ G. Novak ji je razložil, da bi pri župnikih ravno tako „potrkali“, kakor pri drugih gospodarjih, če bi bilo treba. Ženska pa je potem širila vest, da bo zadruga župnika N. „potrcala.“ — To se pravi zdražbo delati — po neumnem. Upamo, da ne bo treba proti nikomur klicati na pomoč cesarskih oblasti. Pred vsem pa pričakujemo od naših poštenih posestnikov in posestnic, da ne prisiljeni, marveč radi storijo svojo dolžnost.

Z zadovoljstvom poročamo, da se od 26. t. m. v Dobrlivasi zopet peče kruh in upamo, da pekom ne bo več pošla moka, četudi nimamo loncev sv. Elije.
Msgr. Val. Podgorc.

Raznoterosti.

Vojak s 165 ranami. Bolgarski ilustrirani list „Jaz vem vse“ prinaša sliko nekega Bolgara, ki je bil s 165 krogli ranjen; iz njegovega telesa so dobili zdravniki doslej dva in pol kg železa. Pravijo, da bo ta žilavi človek šel zopet na fronto.

Slovenec padel na romunskem bojišču. Na romunskem bojišču je padel narednik (feldvebelj) Ivan Čehovin iz Gaberja pri Ajdovščini. Zadet je bil od strojne puške. Nahajal se je na bojiščih od začetka vojske. V svetovni vojski ga menda ni bojišča, kjer bi ne prelivali krvi naši ljudje.

Pilzenskega piva ne bo. Meščanska pivovarna v Pilznu je zavoljo pomanjkanja ječmena in slada prisiljena, skrajšati oddajo piva zopet za 10 odstotkov. Prosinca 1917 bo pivovarna najbrž popolnoma ustavljena.

Grof Stürgkh ni bil oženjen. Graška „Tagesspost“ poroča iz popolnoma zanesljivega vira, da poročilo različnih listov pred nekaj dnevi, da je bil grof Stürgkh na skrivaj poročen, niso resnična. Grof Stürgkh je do svoje smrti ostal ne- oženjen.

Buharska železnica zgrajena. Buharska železnica je dokončana. Železnico so začeli graditi v začetku vojske in veže severni Afganistan s centralno Azijo. Skupna dolžina od Nove Buhare do Kamaša znaša 530 vrst.

Kdor hoče svojcem na bojišču s posebnim **praktičnim darom** napraviti veliko veselje, naj naroči mojo poceni **garnituro za bojišče** obstoječo iz sledečih, za vsakega vojaka nepogrešljivih reči:

- 1 **zapestna ura** s kazalom iz radija, se ponoči sveti, dobro Anker-kolesje, s 3 letnim jamstvom,
- 1 **vojaška žepna svetilka** z baterijo, električna luč v žepu,
- 1 **samobrivni aparat**, elegantno izdelan, s katerim se lahko dobro in hitro brije,
- 1 **žepni vžigalnik za bojišče**, ki da takoj ogenj ob vetru in dežju, ne potrebuje bencina,
- 1 **patentiran napolnjen peresnik**, piše vijoličasto, brez tinte, brez svinčnika, samo da se pomoči z vodo,
- 1 **vojaški žepni nož** iz Solingerjevega jekla z dvema rezaloma in 1 čepovlakom,
- 1 **vojna denarnica** s tremi predalčki in trdnim zaklepom.

Te reči, posamezno nakupljene, bi stale 35 kron, le zavoljo velike zaloge prodajam to popolno garnituro, vse navedene reči skupaj za samo

20 kron

po povzetju (po vojni pošti denar vnaprej).

Jakob Rönig, Dunaj, III/208, Löwengasse Nr. 37a.

Večje ali manjše **posestvo** vzamem v najem. Ponudbe sprejemam do 1. januarja 1917. **Frano Ribnikar**, Svetnavas v Rožu (Weizelsdorf), Koroško.

100 litrov domače pijače

osvežujoče, slastne in žgo gasilce si lahko vsakdo sam napravi z majhnimi stroški. V zalogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muškati brusovec, poprovi metovec, pomarančev, prvenčev, višnjevec. Neuspeh izključen. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča namesto ruma ali žganja. Sestavine z natančnim navodilom stanejo K 8.50 franko po povzetju. Za ekonomije, tvornice, večja gospodarstva, delavnice itd. neprecenljive vrednosti, ker to delavca sveži in ne opijani in njegova delazmožnost nič ne trpi.

Jan. Grolsch, Engel-drožerija, Brno 638, Moravsko.

Listnica upravnistva.

Odgovor na vprašanja. Vsakemu vprašanju glede oglasov naj se priloži pismeni ovitek z napisanim naslovom vprašateljevim s pošto znamko (ali dopisnico). Na vprašanja brez poštne znamke upravnistvo ne odgovarja.

Paramente

kakor mašna oblačila, pluviala, vela, plašče za ministrante, cerkveno perilo, birete, kolarje, šmizete, kelihe, ciborije, monštrance, zvončke itd., križe, sohe v bogati izbiri po nizkih cenah ima v zalogi **oddelek za paramente Jožefovega društva v Celovcu.**

Svarilo.

Podpisani svari vsakega pred nakupovanjem od njegove žene **Roze Della Schiava**, posestnikove žene pd. pri Jerebu na Obirskem pri Železni Kapli, sicer bi moral kupovalec, če se povrnm, še enkrat plačati.

Šimen Della Schiava,

posestnik na Obirskem pri Železni Kapli, sedaj pri c. in kr. pešpolku št. 7.

C. kr. avstrijski vojaški vdovski in sirotinski zaklad

pod Najvišjim pokroviteljstvom Njega cesarskega in kraljevega Apostolskega Veličanstva.

Oddelek: Vojno zavarovanje.

Deželni urad: Celovec.

Kako moremo zmanjšati bridke izgube, ki nam jih nalaga vojna dolžnost?

Le z zavarovanjem v vojni službi nahajajočih se svojcev — **za slučaj smrti** — **proti invaliditeti** — ali pa tudi za oba slučaja. Torej je brezpogojna potrebnost za vsako družino, da svojce zavarujejo, da morejo v danem slučaju imeti malo svoto. Letna premija znaša za vsakih 1000 K zavarovane svote:

1. Pri zavarovanju za slučaj smrti:

- a) za aktivnega vojaka ali rezervista . . . K 70.—
- b) za črnovojnika „ 45.—
- c) za vojne ujetnike „ 60.—

2. Pri invaliditetnem zavarovanju:

- a) za aktivnega vojaka ali rezervista . . . K 70.—
- b) za črnovojnika „ 55.—

Če se obojno zavarovanje obenem sklene, se zniža premija za vsako zavarovanje za 1/2 % zavarovane svote. — Nobena zdravniška preiskava! Vsakdo more skleniti zavarovanje kakega na bojišču nahajajočega se vojaka.

Stranke, ki dobivajo podporo, morejo odplačati premijo v 10 polmesečnih obrokih, ki se jim pri c. kr. davkarji od podpore odtegnejo. Občinam, društvom, tvrdkam se zavarovanje njihovih revnih svojcev od **oblasti** priporoča.

Vsakemu je jasno, da država ne more poravnati vse vojne škode, davki in naklade bi morale neizmerno narasti, zato se naj vsak sam zavaruje. Pa **brez obotavljanja**, vsak dan nam more prinesiti hudo poročilo o naših ljubih.

C. kr. avstrijski vojaški vdovski in sirotinski zaklad.

Oddelek: Vojno zavarovanje.

Deželni urad: Celovec, Paulitschgasse 15.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

Pavličeva
ulica
št. 7.

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

Pavličeva
ulica
št. 7.